17/08/2022

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης στην Αργυρούπολη του Πόντου (ΦΩΤΟ)

Πατριαρχεία / Οικουμενικό Πατριαρχείο

Την Αργυρούπολη του Πόντου (τώρα Gümüşhane) επισκέφθηκε την Τρίτη, 16 Αυγούστου 2022, ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος.

Ο Παναγιώτατος συνοδευόταν από τον Σεβασμιώτατο Αρχιεπίσκοπο Αμερικής κ. Ελπιδοφόρο και τον Θεοφιλέστατο Επίσκοπο Αργυρουπόλεως κ. Αμβρόσιο, από την Γερμανία, με τους οποίους επισκέφθηκε τον ερειπωμένο Μητροπολιτικό Ναό του Αγίου Γεωργίου, αλλά και το Επισκοπείο, που βρίσκεται στην ίδια κατάσταση, καθώς και το παλαιό ελληνικό εκπαιδευτήριο, το οποίο με απόφαση των τοπικών αρχών αναστηλώνεται.

Η ονομασία

Η Αργυρούπολη υπήρξε το κέντρο της Χαλδίας, ονομαστή περιοχή του μεσόγειου Πόντου, που αντιστοιχεί στη σημερινή διοικητική περιοχή της Gümüşhane της σημερινής Β.Α. Τουρκίας. Ήταν εστία και πηγή του Ελληνισμού στην περιοχή του

Πόντου. Είναι περιοχή ορεινή και δυσπρόσιτη με αρχαία ιστορία. Η Αργυρούπολη του Πόντου πήρε το όνομά της από τα μεταλλεία αργύρου που υπήρχαν στην περιοχή. Έτσι έμεινε στην ιστορία, ως η πόλη του αργύρου, η πόλη του ασημιού. Η Αργυρούπολη, ιστορική πρωτεύουσα της Χαλδίας που επί αιώνες, αποτέλεσε πνευματικό και εμπορικό κέντρο του ποντιακού Ελληνισμού.

Μετά την κατάλυση της αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας

Μετά την κατάλυση της αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας από τους Οθωμανούς Τούρκους η αφόρητη σκλαβιά έφερε την πτώση του εμπορίου και τη φτώχια στην περιοχή. Πολλοί Έλληνες των παραλίων κατέφυγαν προς τα ορεινά και τα δασώδη μέρη του εσωτερικού, ιδίως στη Χαλδία, στην περιοχή γύρω από τον Κάνη ποταμό. Σπουδαιότατο μεταλλευτικό κέντρο της περιοχής έγινε η Αργυρούπολη (Γκιουμούς Χανέ) που κατά την παράδοση συνοικίστηκε από κατοίκους του χωριού Τζάχα κατά τον 15ο αιώνα. Όταν οι Τούρκοι κατακτητές βρέθηκαν εμπρός στους υπόγειους θησαυρούς της περιοχής αυτής, αναγκάστηκαν να χρησιμοποιήσουν τους κατοίκους, γιατί μόνο αυτοί γνώριζαν την εξαγωγή και την κατεργασία των μετάλλων. Έτσι δεν πείραξαν εκείνους τους μεταλλωρύχους, που εργάζονταν κάτω από πρωτόγονες συνθήκες. Οι Τούρκοι έδωσαν ξεχωριστά προνόμια στην Αργυρούπολης και στα χωριά της Σάντας, που πλέον υπήχθησαν στην κατηγορία των mu’ af ve müsellem. Μάλιστα ο σουλτάνος Μουράτ Γ΄ (1574-1595) κήρυξε τα χωριά μπεϊλίκ, κρατικά, και τους ανθρώπους μπεϊλικτσήδες, δηλαδή ανθρώπους του σουλτάνου, απαλλάσσοντάς τους από αγγαρείες και από τη στρατολογία των γενιτσαρικών ταγμάτων. Τότε ιδρύθηκε στην Αργυρούπολη νομισματοκοπείο, όπου εργάζονται Έλληνες.

Από την ακμή στην ερήμωση

Κατά τον 17ο και 18ο αιώνα, περίοδο παρακμής της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, πολλοί Έλληνες της Χαλδίας μετακινήθηκαν προς άλλα μέρη της Μικράς Ασίας και ιδίως προς τα παράλια. Η αύξηση του πληθυσμού και οι ταραχές των τοπικών

μπέηδων αλλά και η μείωση των εισοδημάτων των μεταλλείων, ιδίως αυτών της Αργυρούπολης, υπήρξαν οι αιτίες της καθόδου των κατοίκων προς τις παραλιακές πόλεις. Οι Τούρκοι διοικητές και οι χριστιανοί ουσταμπασήδες (αρχιμεταλλευτές) δεν καταδίωκαν πια τους φυγάδες μεταλλωρύχους, επειδή λόγω του υπερπληθυσμού μπορούσαν εύκολα να τους αναπληρώσουν. Με ζωτικό κέντρο τη Χαλδία και προπάντων την Αργυρούπολη σκορπίστηκαν οι Έλληνες Πόντιοι προς διάφορες περιοχές της αυτοκρατορίας.

Η Αργυρούπολη σήμερα είναι μια «νεκρή πολιτεία», καθώς ερήμωσε μετά τις συνεχείς μεταναστεύσεις των κατοίκων της, με αποκορύφωμα την αποχώρηση και των τελευταίων με την ανταλλαγή των πληθυσμών το 1923 όπως όριζε η Συνθήκη της Λωζάνης. Πάντως στο διάστημα 1700-1900, ζούσαν στην περιοχή περίπου 5.000 άνθρωποι και υπήρχαν πολλά εργαστήρια κοσμημάτων και εμπορικά καταστήματα. Στην πόλη διατηρούνται τα σπίτια και άλλα δημόσια οικοδομήματα που χρονολογούνται στον 17ο και 18ο αιώνα και είναι καταχωρημένος ως αρχαιολογικός χώρος από την τουρκική κυβέρνηση. Η άλλοτε πολυσύχναστη πόλη διαθέτει μονοκατοικίες, μια εκκλησία σε κάθε γειτονιά και μια κρήνη σε κάθε δρόμο.

Από την εποχή που εκδιώχθηκαν και οι τελευταίοι Έλληνες, η πόλη στέκεται σε ερείπια. Μάλιστα μετά την δεκαετία του 1950, καθώς η περιοχή μαράζωσε έφυγαν και οι Τούρκοι κάτοικοι από την περιοχή. Έτσι η περιοχή έπεσε για 50 χρόνια σε απόλυτη σιωπή και αφέθηκε στη μοίρα της.

Φωτογραφίες: Νίκος Παπαχρήστου/ Οικουμενικό Πατριαρχείο

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΕΠΙΣΗΣ:

Η υπόσχεση του Οικουμενικού Πατριάρχη στο “Λιοντάρι του Πόντου” και η εκπλήρωσή της

Παναγία Σουμελά: Η επόμενη μέρα και το χρονικό του εορτασμού της Κοιμήσεως της Θεοτόκου στην πνευματική κοιτίδα του Ποντιακού Ελληνισμού